

Η μασέλα

ην τελευταία φορά που μ' επισκέφθηκε στη Γερμανία ήταν τέλη Γενάρη, πέντε χρόνια πριν πεθάνει. Βασιόταν μια χαρά και ήταν τόσο ακμαία που αποφάσισε να έρθει με το τρένο, ακυρώνοντας το αεροπορικό εισιτήριο που της είχα κλείσει. Υπερίσχυσε η τσιγγουνιά της και η αδυναμία της να δεχτεί για τον εαυτό της οτιδήποτε πολυτελές, όπως, κατά τη γνώμη της, ένα αεροπορικό ταξίδι. Έβγαλε εισιτήριο με το τρένο και η διαφορά του ποσού μπήκε στην τράπεζα. Για μένα, όπως συνήθιζε να λέει: «Όλα δικά σου είναι, παιδάκι μου, εγώ τι να τα κάνω;»

Ακρόπολις Εξπρές, λοιπόν, μέσω της τότε Γιουγκοσλαβίας, λίγο πριν ξεσπάσει ο πόλεμος. Για κουκέτα ούτε λόγος! Γερό σκαρί η γυναίκα, ηρωίδα σωστή, καθιστή δυο μέρες στο τρένο με τα 77 της για να έρθει στην κόρη της στη Γερμανία.

Χαιρόμουν πάντα για τον ερχομό της, μ' έτρωγε όμως και η ανησυχία, γιατί ήξερα πως πολύ γρήγορα θα έβρισκε τρόπους να μου κάνει τη ζωή δύσκολη.

Τις πρώτες δυο εβδομάδες ήταν τύπος και υπογραμμός, υπόδειγμα διακριτικότητας και ευγένειας. Έπειτα άρχιζαν τα δύσκολα. Θεσ γιατί εκνευριζόταν όλη μέρα στο σπίτι χωρίς παρέα, θεσ γιατί δεν μπορούσε να αποχωριστεί κάποιες ιδιοτροπίες που είχε συνηθίσει μια ζωή μόνη στην Αθήνα. Οι πρώτες έριδες πάντως άρχιζαν, όταν έπιανε να αλλάξει τη θέση των πιατικών στα ράφια, γιατί η δική της διάταξη ήταν κατά τη γνώμη της πιο πρακτική. Τα μεγάλα προβλήματα παρουσιάζονταν, όταν έπαιρνε τους δρόμους με τις παντόφλες και τη ρόμπα για να εξερευνήσει τη γειτονιά ή όταν έμπαινε στο γειτονικό σούπερμαρκετ δυο φορές τη μέρα να χαζέψει τα ράφια. Προσπαθούσα να της εξηγήσω, ματαίως βέβαια, πως κανείς δεν βγαίνει έτσι έξω, πως με ντροπιάζει στους γειτόνους. «Τι μας νοιάζουν αυτοί, παιδάκι μου», έλεγε σηκώνοντας αδιάφορα τους ώμους, «αυτοί είναι όλοι ξένοι!» Και συνέχιζε ακάθεκτη τις επιθεωρήσεις. Λίγες μέρες αργότερα άρχιζε την περίφημη διερεύνηση στους σκουπιδοτενεκέδες της γειτονιάς. «Τι πετάνε αυτοί οι Γερμανοί», μουρμούριζε, «όλο καινούργια πράγματα!» [...]

Την ημέρα που θα έφευγε, για το Μόναχο, την συνόδευα με τις σκέψεις μου και με κάποια ανησυχία, αν θα φτάσει καλά. Λίγο μετά την ώρα αναχώρησης του τρένου χτύπησε το τηλέφωνο. Ήταν ο θεός από την Αθήνα:

«Όλα εντάξει, έφυγε καλά, μόνο που... να, υπάρχει ένα μικρό προβληματάκι».

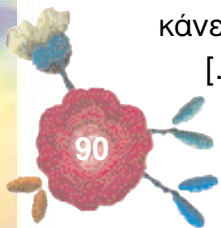
«Δηλαδή;»

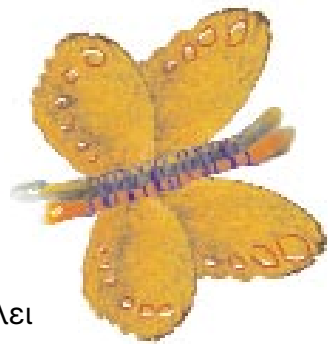
«Έρχεται χωρίς μασέλα!»

Στήλη άλατος εγώ. Ο θεός Τάκης μου εξήγησε:

«Όχι δεν την ξέχασε. Την πήρε μαζί της, αλλά να... τώρα είναι μαύρη, καμένη! Χτες βράδυ θέλησε να την καθαρίσει, θα ερχόταν βλέπεις σε σας κι ήθελε να κάνει καλή εντύπωση».

[...]

Τον ευχαρίστησα τραυλίζοντας, κλικ, κι έμεινα μόνη με την απίστευτη είδηση.

«Κοιτάχτε εκεί τι θα κάνετε!» Μάλιστα! Και τώρα τι γίνεται; Καινούργια οδοντοστοιχία στη Γερμανία χωρίς ταμείο κοστίζει πάνω από πέντε χιλιάδες μάρκα. Και σίγουρα εκείνη δεν θα θέλει να δώσει δραχμή. Θα προτιμήσει να βασανίζεται. Κι όλοι θα πουν, έλα, μην είσαι τόσο σκληρή, δεν φταίει γριά γυναίκα, δεν το ήθελε. Κι όμως κάπου ήμουν σίγουρη πως το ήθελε, υποσυνείδητα μεν αλλά το ήθελε. Ήθελε να με βασανίσει!

Τις επόμενες δύο ημέρες, όσο κράτησε το ταξίδι της, προσπάθησα να απωθήσω αυτό που με περίμενε. Το δεύτερο βράδυ πήγα να την πάρω απ' τον σταθμό. Τρόμαξα μόλις την είδα να κατεβαίνει απ' το βαγόνι. Ήτανε πάντοτε λεπτή, αλλά τώρα το πρόσωπό της φαινόταν αποστεωμένο. Φορούσε στο κεφάλι ένα μαντήλι, τα μάγουλά της ρουφηγμένα προς τα μέσα, τα άλλοτε ωραία και σαρκώδη χείλη της το ίδιο. Όστε έτσι καταντάει κανείς χωρίς οδοντοστοιχία, σκέφτηκα μ' ένα σφίξιμο. [...]

Βάδισα προς το μέρος της και την αγκάλιασα. Μ' έσφιξε κι εκείνη με λαχτάρα φιλώντας με σταυρωτά. Επιτόπου άρχισε να μου διηγείται το πάθημά της βγάζοντας τη μαύρη οδοντοστοιχία από την τσάντα και προσπαθώντας να τη δοκιμάσει καταμεσής του Χάουπμπανοφ. [...]

«Βαλ' την μέσα τώρα, θα τα πούμε στ' αυτοκίνητο».

[...] Τη νύχτα δυσκολεύτηκα να κοιμηθώ. [...] Πρωί-πρωί πήρα τηλέφωνο τον οδοντογιάτρο μου, του εξήγησα την περίπτωση και ρώτησα τις τιμές μιας καινούργιας οδοντοστοιχίας. [...]

Έκλεισα ραντεβού και την επαύριο κιάλας βρεθήκαμε καθισμένες στην αίθουσα αναμονής. Την είχα πείσει να προσέξει το ντύσιμό της, να βάλει λίγο ρουζ, της δάνεισα και σκουλαρίκια να κάνει καλή εντύπωση. Όταν φτιαχνόταν άλλαζε, φαινόταν κομψή, σωστή αρχοντοκυρία.

Ο γιατρός της έδωσε το χέρι και κούνησε το κεφάλι του με μια μικρή υπόκλιση. Την είδα να απορεί για την τόση ευγένεια, μα πριν προλάβει να μου το πει, της έδειξε το γνωστό θρόνο του μαρτυρίου. Έλαβε θέση κι άρχισε να του μιλάει ακατάπαυστα στα Ελληνικά, προσπαθώντας να του εξηγήσει πώς εξελίχθηκε η όλη ιστορία. Το ίδιο έκανα κι εγώ με τη σειρά μου, αλλά στα Γερμανικά. Συγχρόνως έβγαλα από την τσάντα την περίφημη οδοντοστοιχία τυλιγμένη σε αλουμινόχαρτο. Την περιεργάστηκε ανέκφραστος.

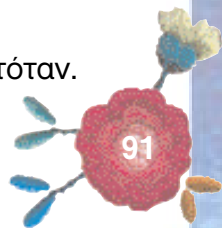
«Λοιπόν, γιατρέ;» ρώτησα.

«Δυστυχώς δεν γίνεται τίποτα!» μας ανακοίνωσε τελεσίδικα. «Η οδοντοστοιχία σας είναι κατεστραμμένη. Πρέπει να παραγγείλουμε καινούργια».

Προχώρησε προς το γραφείο του και σκάλισε κάποια χαρτιά.

«Βέβαια χωρίς ταμείο θα σας έρθει κάπως ακριβά. Όπως σας είπα και στο τηλέφωνο, οι καινούργιες οδοντοστοιχίες κοστίζουν συνήθως γύρω στις έξι-εφτά χιλιάδες μάρκα. Αν τα βάλουμε όλα κάτω και τα υπολογίσουμε και βρούμε οδοντοτεχνίτη να κάνει καλύτερη τιμή, το λιγότερο να σας έρθει γύρω στις τέσσερις με πέντε χιλιάδες».

Έστρωσε με τα δάκτυλα τα αραιά μαλλιά του και με κοιτούσε στα μάτια ενόσω σκεπτόταν.

«Η δική μου αμοιβή δεν θα είναι υψηλή. Αλλά σίγουρα η όλη διαδικασία δεν γίνεται από τη μια μέρα στην άλλη. Θα χρειαστεί να περιμένουμε δύο εβδομάδες. Έπειτα πρέπει να έρθετε κάμποσες φορές για να γίνει η εφαρμογή της καινούργιας μασέλας».

«Μα σε τέσσερις εβδομάδες επιστρέφει στην Ελλάδα!» είπα εγώ απελπισμένα.

«Λυπάμαι πολύ, δεν βλέπω άλλη λύση», είπε εκείνος στεγνά και μας έδωσε το χέρι.

«Θα τα σκεφθώ όλα και θα σας τηλεφωνήσω», είπα απογοητευμένη και κάπως εκνευρισμένη με το ξερό κι ανέκφραστο ύφος του.

Εδώ που τα λέμε, δεν ήξερα καλά-καλά αν μου έφταιγε αυτός, ο εαυτός μου ή η μητέρα μου.

Τις επόμενες ημέρες πήρα τηλέφωνο γνωστούς και φίλους, Γερμανούς και Έλληνες, ρωτώντας τους αν ξέρουν κανέναν οδοντογιάτρο φθινό.

Προτίμησα να δοκιμάσω αυτή τη φορά μια γυναίκα οδοντίατρο. Σαν γυναίκα μπορεί να δείξει αλληλεγγύη, να είναι πιο πονόψυχη, να μου προτείνει πιο χαμηλή τιμή, σκέφθηκα. Λάθος οικτρό. [...]

Πήρα τη μητέρα μου και φύγαμε άρον άρον. Στο μεταξύ κυκλοφορούσε όλη μέρα χωρίς δόντια. Τα έβαζε μόνο τις ώρες του φαγητού. Με φοβερή δυσκολία και πόνους κατάφερνε να φάει κάποιες σούπες, βραστά λαχανικά και πουρέδες.

Είχα απογοητευτεί. Δεν έλπιζα πια πως θα βρεθεί λύση. [...]

Είχαν περάσει στο μεταξύ καμιά δεκαριά μέρες όταν με πήρε τηλέφωνο η φίλη μου η Αγγελική. Της διηγήθηκα το δράμα μου και τα όσα τραβούσα με τη μητέρα μου.

«Δεν δοκιμάζεις τη Ραπανίδου;» μου λέει η Αγγελική.

«Ραπανίδου; Ποια είν' αυτή;»

«Η καινούργια Ελληνίδα οδοντίατρος. Μόλις άνοιξε γιατρείο στο Γκίζινγκ. Δεν ξέρεις τι γίνεται, μπορεί να σου κάνει ακόμα πιο καλή τιμή».

«Δεν το πιστεύω».

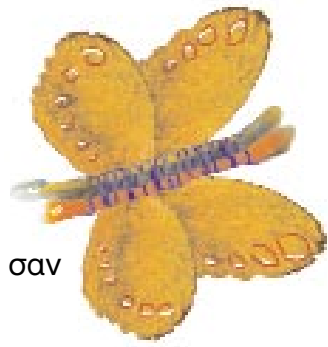
«Δεν χάνεις τίποτα να δοκιμάσεις! Κι ύστερα παρ' το απόφαση. Φτιάξε της γυναίκας μια μασέλα εδώ. Θα δώσεις τρεις, τέσσερις χιλιάδες μάρκα, πες πως της έκανες ένα καλό δώρο».

Τώρα τι να της πεις της Αγγελικής; Άκου ένα καλό δώρο! Καλά, τρελάθηκαν όλοι τους; Νομίζουν πως τα λεφτά τρέχουν με τη σέσουλα; Τέλος πάντων δεν είπα τίποτα, σημείωσα τα στοιχεία της Ραπανίδου, ευχαρίστησα την Αγγελική και πήρα αμέσως τον αριθμό. Ραντεβού την άλλη μέρα το απόγευμα.

Την ορισμένη ώρα καθόμαστε στην αίθουσα αναμονής. Είχα πολύ κακή διάθεση, προκατειλημμένη ήδη πως μας περίμενε μια απ' τα ίδια. Αφού δεν είχαν κάνει τίποτα μέχρι τότε οι Γερμανοί, τι θα έκανε δηλαδή ετούτη, που ήταν τόσο νέα και μόλις είχε ανοίξει το γιατρείο της;

Μια μικρόσωμη κοπελίτσα, που την πέρασα για βοηθό, μπήκε σε λίγο και μας φώναξε στο άλλο δωμάτιο. Κατάλαβα πως εκείνη ήταν η Ραπανίδου.

Άρχισα να της εξηγώ, κάπως νευρικά και ανυπόμονα, το πάθημα της μητέρας μου. Πετιόταν κι εκείνη ενδιάμεσα κι έβαζε τη δική της σάλτσα.

«Μάλιστα, μάλιστα, μην αναστατώνεστε, συμβαίνουν αυτά», μας είπε η Ραπανίδου παρηγορητικά κι εγώ ξεροκατάπια σα-στισμένη. «Δώστε μου την οδοντοστοιχία να τη δω».

Την πήρε στα χέρια της και την κοίταξε από όλες τις μεριές, σαν να κρατούσε το φυσικότερο πράγμα στον κόσμο.

«Κάτι θα κάνουμε», είπε και χαμογέλασε ευγενικά.

Προχώρησε στο βάθος του δωματίου κι εγώ την ακολούθησα αμήχανη και παραξενεμένη. [...]

Στα μάτια της διέκρινα μια φιλόδοξη λάμψη. Τα χέρια της έψαξαν διάφορα εξαρτήματα, συναρμολόγησαν έναν μεταλλικό βραχίονα και πρόσθεσαν στη μία του άκρη κάτι σαν σβούρα. Την έβαλε μπρος κι άρχισε μ' αυτή να τρίβει τη μασέλα. Δεν πίστευα στα μάτια μου. Μέσα σε δευτερόλεπτα φανερωνόταν κάτω απ' την καρβουνιασμένη επιφάνεια το άσπρο. Η κοπελίτσα, που δεν μου είχε γεμίσει το μάτι για γιατρός, δούλευε σαν καλλιτέχνης, γλύπτης θα έλεγα. [...] Μέσα σε ένα τέταρτο είχε γίνει λευκότερη από ό,τι ήταν τα τελευταία δέκα χρόνια που τη φορούσε η μητέρα μου. Μου φαινόταν απίστευτο. Καλά και γιατί σκάγαμε από τη στενοχώρια μας δέκα μέρες τώρα. Πώς και δεν πρότειναν αυτή τη λύση οι άλλοι γιατροί; Της το είπα.

«Ξέρετε, έτσι έχουν μάθει εδώ. Όταν χαλάσει κάτι, το αλλάζουν με ένα καινούργιο. Εγώ μπαινόβγαινα χρόνια στο γιατρείο του πατέρα μου στην Καβάλα. Έρχονταν οι άνθρωποι από τα χωριά, συχνά δεν είχαν λεφτά ή δεν υπήρχαν τα μέσα. Απ' τον πατέρα μου έμαθα ότι για όλα υπάρχει λύση. Τέτοια πράγματα συμβαίνουνε συχνά σε ηλικιωμένους που ξεχνάνε, δεν είναι η πρώτη φορά», πρόσθεσε χαμηλόφωνα να μην την ακούσει η μητέρα μου, κι ύστερα κατευθύνθηκε προς το μέρος της. «Για να δούμε όμως τώρα πώς θα εφαρμόσει».

Μέσα σε άλλο ένα τέταρτο τα είχε καταφέρει. [...]

«Ξαναπεράστε αν σας χτυπάει κάπου να τη λιμάrouμε», είπε στη μητέρα μου. «Μπορεί και να σας πέφτει που και που, η λύση αυτή είναι προσωρινή. Άμα γυρίσετε στην Ελλάδα, θα πρέπει να παραγγείλετε άλλη».

Δεν ήξερα πώς να την ευχαριστήσω. Μου ερχότανε να την φιλήσω, να βγάλω λόγο για την εφευρετικότητα και την ανθρωπιά της. Όμως η αίθουσα αναμονής ήταν γεμάτη και έπρεπε να βιαστούμε. Η μητέρα μου της έδωσε την ευχή της. Πληρώσαμε στη βοηθό της εκατό μάρκα και φύγαμε. Αυτό ήταν.

Στο δρόμο καμάρωνε σαν κοριτσάκι τα άσπρα της δόντια σε κάθε τζάμι βιτρίνας που προσπερνούσαμε. Στον πρώτο καθρέφτη μάλιστα σταμάτησε, κοίταξε πάλι τα δόντια της, ίσιωσε την πλάτη, διόρθωσε με φιλαρέσκεια τα σκουλαρίκια της και μ' έπιασε αγκαζέ. Ένωσα το βήμα της να γίνεται ανάλαφρο, σχεδόν χοροπηδηχτό.

Στη Ραπανίδου δεν χρειάστηκε να ξαναπάμε, κι ούτε έφτιαξε η μητέρα μου άλλη μασέλα όταν επέστρεψε στην Ελλάδα. Εκείνη η λιμαρισμένη τη βόλεψε μια χαρά, μου έλεγε κάθε φορά που συναντιόμασταν.

Την έβγαλε τρεις μέρες πριν πεθάνει. Σαν να το είχε πάρει απόφαση πως δεν θα την χρειαζόταν πια.

Ελένη Τορόση
(Γερμανία)

